Ч. 76. Чернівцї, субота дня 6. (18.) квітня 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Полїтика реальна.

XIV.

(Реальна проґрама. — Цїль і задача віч)

Хто збере всї свої сили умислові до купи і так застановить ся глубоко над тим, що повинен він робити і до чого брати ся, аби тоту полїтично-народну проґраму в практицї переводити, той мусить прийти до того самого висновку, що *Буковина*, той мусить згодити ся на тоту проґраму, що поставила *Буковина* в ч. 11-ім з прошлого року. І він мусить разом з *Буковиною* сказати:

Треба працювати, щоб розбудити сьвідомість національну серед руского народу;

Треба працювати, щоб у руского народу збудити интерес для житя державного;

Треба працювати, щоб виховати наш нарід так, аби він в обох сих напрямах виявляв здоровий погляд і хосенну дїяльність.

Він мусить і дальше разом з *Буковиною* дійти до такого висновку: „Основувати самостійну руску державу годї народови, що полїтично і національно такий нерозвитий, як нарід руский; доля Русинів в Росиї занадто добре знана, так що анї на хвильку не може заманути ся щирому Русинови, шукати в Росиї спасеня для руского народу. Де-ж зрештою має шукати руска інтелїґенция пристановища для рускої народности, як не в Австриї, в котрій наслїдничими уставами *кождій* народности запоручено можність свобідного розвитку, і де навіть самим Русинам, помимо некористних обставин, все таки удалось, виєднати для себе деякі культурні і материяльні здобутки?! Розглянувшись добре, заявляємо виразно, що після нашого найглубшого переконаня наш руский нарід зможе аж тодї роздобутись на найвисші добра культури, коли тїсно сполучить свою справу народну із справою Австриї. Интерес народний сего домагаєсь“.

„Виходячи із сего чисто національного становища, а по друге з огляду на вказані відносини рускої народности до австрийскої держави, мусимо ми поборювати всякі такі аґітациї поміж руским народом, що виходять так на шкоду держави як і нашої народної справи. Ми мусимо отже поборювати москвофілів, котрі змальовуючи в загально звістних своїх цїлях аґітацийних стан Русинів в Австриї як найчорнїйше, защіпляють зневіре у власні сили, викликують байдужність до справ народних і державних і звертають очи Русинів за кордон; їх аґітациї вимірені ще крім того на цїлковиту загладу нашої народности, вони просто ворожі і погубні для нашої справи народної. Так само будем ми поборювати всїх тих, що поставили собі немов за головну цїль, ширити саме лиш невдоволене межи руским народом і маловажене національної ідеї, бо і ся робота не меньше шкідлива. Тай вічним нарікане, скаргами, стогнанем і плачем нїчого не здобудем, а хиба утратимо ще й те, що маємо. Нам треба позитивної *дїйсної працї*, нам треба своєю *власною працею*, своїми *власними силами* підготовляти умови до всяких культурних і материяльних здобутків, нам *самим* треба розвинути як найбільшу дїяльність на кождім полї, всюди орґанїзувати свої хоть покищо слабі сили, а успіх *мусить* бути неминуче. За нас чей же нїхто не буде нашу роботу робити, а як зробить, то зробить по своєму. Лиш те, що *власними* силами здобудем, є дїйсним здобутком і такі здобутки мають ще і то добре в собі, що завсїгди заострюють енерґію до дальшої працї. В працї-ж народній має нам завсїгди бути провідною думкою добро нашої рідної землї, нашої рускої народности, народности, що не є нїчиєю причепою, а сама для себе відрубна і самостійна“.

Таку проґраму поставила прошлого року *Буковина*, нїхто і одним словом не старав ся виказати єї хиб, гадав бись, що всї годять ся на ню. Міжтим одна лиш *Буковина* і єї прихильники дїйсно щиро і з завзятем працювали в дусї сеї проґрами, иньші якраз противно. Подїї минувшого року показують, що одна часть Руси-

Гра в карти у Русинів.

(Єї причини і наслїдки.)

—

(Конець.)

Запитаю-ж тепер, чому Русини так пристрастно люблять грати в карти, чому у них иньшої забави нема, як лиш карти? І думаю, що не помилю ся, як на се відповім, що причиною сего є: брак відомостий, брак основного образованя, брак замилованя до працї, котру вважає ся яко неволю, яко нещасте, брак висшого полету душі, брак ідеалів. І як же мають ся ті всї браки поповнити, ухилити? Коли я зайду до якого інтелїґентного руського дому, чи найду там одиноку на цїлу 20-мілїонову Русь дуже добре редаґовану лїтературну ґазету „Зорю“, чи найду там знамениті періодичні видавництва: Записки Товариства імени Шевченка, Житє і Слово, Історичну бібліотеку Олександра Барвіньского, або хоть ґазети: Буковину, Дїло, Правду, Читальню, Учителя, Дзвінок, Батьківщину і прч. або чи знає хто в тих домах руських о цїнній Історії лїтератури руської Омеляна Огоновського, або чи читає хоть Найзнаменитші повісти, що виходять при „Дїлї“, або видання „Просьвіти“? О тім всїм нема бесїди! Анї господинї анї їх дїти того всього не читають, більшини тих видавництв не знають навіть по імени. Десь недесь можна подибати яке число „Ґалїчанїна“, що баламутить і так обаламучених Русинів, тай якийсь застарілий польский роман, а в додатку Kalendarz або Временникъ. І дивувати ся потому, що Русини, навіть інтелїґентні, не знають історії руського народу, — не знають історії руської лїтератури, — ба й не знають чисто по руськи говорити, а уважають українсько-московську рекрутчину, чи як в Українї називають, паламарщину, якою пишуть платні і неплатні галицкі „обєдинителї“, за саму найкрасшу бесїду „твердорусску“ сиріч росийську.

Отже-ж що з того випливає? Тоє, що ми Русини учім ся, а учім ся передовсїм з тих дїл і часописий, що їх пишуть наші питомі мислителї, а тогди не будем бачити одиноку розривку в картах, а тогди не будемо так бідовати, а тогди не дамо ся так під ноги брати, а тогди не буде нам байдужне, чи до нас по руськи, чи по хінськи говорять, чи до нас по руськи, чи по хінськи*) пишуть, тогди не будем ми податливі, тогди не будем ми упідляти ся, тогди постоїмо за своїм народом, за своїми нещасними масами, і тогди поверне ще до нас і добра доля і „честь і слава.“

Не можу при тій нагодї не повторити слова критики Л. Б. в згаданім повисше артикулї: „Як виховують ся питомцї гр. кат. семинариї ві Львові на проводирів народа“. Бо розібравши ті слова критики sine ira et studio, пересьвідчимо ся, длячого то нинї наш руський „інтелїґентний“ загал в своїй більшости є до нїчого. Отже-ж критик Л. Б. пише дальше: „Між собою питомцї рідко поводять ся з довірем... О якімсь спільнім дїйстві нема й бесїди. Слова й солїдарности також не додержують... Догодити животови, добре наїсти ся, переспати ся та заграти відтак спокійно в карти — ось питомецкий рай; поза него не сягає більшість питомцїв навіть гадкою. Кождого, хто би радив занимати ся якоюсь поважнїйшою працею, товариші висьміває... Просьвітними, сьвітскими справами (питомцї Русини) інтересують ся чим раз меньше... Богато (питомцїв) глядить в часописях лиш за вістями церковними; більше таких, що читають лиш новинки, а половина питомцїв таки зовсїм не допитує ся за ґазетою. Всего на всего лише з одна десятина питомцїв (на 250) читає ґазету всю... З чим же питомцї прийдуть до народу? Чим можуть відплатити єму за піт кровавий, котрим оплачене їх виховане? Чого навчать єго, коли самі нїчого путнього не вчать ся? Полїтика для них байдужа, — письменство — мало зай-

*) На почтї в П. настав новий почтмайстер. Приходить на почту руський сьвященик. Експедиторка питає ся, чи дати рецепіс руський. На то відповідає сьвященик: „Mnie wszystko jedno, choćby i po chińsku, byle mieć recepis. To co innego było z tamtym pocztmistrzem; on z nami się darł, to my na złość żądali wszystko ruskie.“ Чи люди з такими переконанями двигнуть нарід? Чи то має бути підстава до славної „тихої“ опозициї? — *Автор.*

нів і то Русинів-народовців замість будити сьвідомість національну серед руского народу, а в першій лінії серед руської інтеллїґенциї, всїх сил немов добирала, аби єї затирати, затемнювати, вбивати. Русини робили спілку з москвофілами, аби Русинів-народовців при виборах поборювати, відбували разом з москвофілами спільні наради, разом з ними їхали до Відня яко депутация Русинів, а ґазети їх писали і пишуть в тім зглядї так, що коли-б не руска мова тих ґазет, гадав бись, що читаєш таки самого „Галичанина“. Так само, а може навіть ще гірше представляє ся річ, коли докладно розібрати, чи старали ся і чи старають ся Русини будити интерес для житя державного, чи виховують вони свій нарід так, аби він в однім і в другім напрямі (і що до національности і що-до житя державного) виявляв *здоровий* погляд і *хосенну* діяльність. З болем серця приглядаєм ся, як замість здорових поглядів ширять у нас силоміцю баламутство, замість хосенної діяльности пустомельство. Який же з того може бути хосен? Хосен нїякий, а шкода велика! — Ба, то у вас віча, котрі ми устроюємо, до нїчого? — скаже може який патріотник. Нехай нас патріотники і окаменують, а ми завсїгди про віча будем те думати, що висказали в 52-ім ч. *Буковини* з р. 1893.

„Після нашої думки, казали ми там, мали-б народні віча отсю задачу і вони однїсенькі могли-б єї сповнити: 1) перевести як найцїпкійшу полїтичну орґанїзацию народних сил; коли полїтика Русинів має мати якісь успіхи, то мусить бути *одна*, одностайна, *сьвідома своєї цїли;* для того треба для веденя полїтики *одного* а не більше осередків; около того одного осередка повинна зібрати ся вся Русь. Полїтика потребує гроший, і на ту цїль повинен кождий Русин добровільно себе оподаткувати. Русь мусить мати свій *скарб народний* про всякі випадки. Така орґанїзация не буде ілюзорична, при такій сильній як найширші круги обіймаючій орґанїзациї, котра зміцнить і карність народну, і успіхи руської полїтики, будуть великі. Оттаку орґанїзацию повинні народні віча мати перед усїм на оцї. 2) Народні віча повинні осьвідомляти загал Русинів з теперішними уставами полїтичними і *навчати*, як їх можна найлїпше для Руси використати. Не дасть ся заперечити, що не лиш мужики, але і переважна часть сїльскої інтеллїґенциї мало що з ними обізнані. В тім лежить причина, чому навіть добрі і користні устави, як пр. теперішна устава громадска нами зовсїм не використані. Хто-ж винен, що наша господарка громадска зробила цїлковитий банкрот, що нема, можна сказати, і одної громади, де господарка була-б в добрім станї? Хто з Русинів обізнаний добре з обсягом дїланя Сойму, Видїлу краєвого, Ради державної і зі складом уставодайних тїл і т. д. і т. д.? Возьмім уставу дорогову, вона, правда, несправедлива і треба старати ся о єї зміну, але поки-що при тій уставі можна-б мати добрі дороги в кождім селї, між тим кождому відомо, які у нас по селах дороги, і як тую несправедливу уставу ще несправедливійше виконує ся. А хто тому винен? Також устави цивільні і карні і скарбові і ріжні приписи повинні бути предметом формальної науки на вічах. 3) Віча повинні вказувати і обговорювати способи, якби Русинам в економічнім зглядї піднести ся, як роздобути чим більше гроша. Не треба забувати, що поступ національний складає ся з суми індівідуального поступу, що засіб національний складає ся з суми маєтку індівідуального. У нас сотки тисячів лежать по скринях, та в стріхах без найменьшого ужитку, навіть почтові щадницї наш нарід не знає, самопоміч в грошевих потребах майже зовсїм не зорґанїзована. Чому-б не могли Русини бути пр. арендарами пропінаций, рогачок і т. д.? Сотки морґів руської землї переходить рік-річно дорогою лїцитациї в чужі руки. Чому-б не мали вони позістати в руских хоть иньших руках?

Оттаку і т. п. працю повинні-б взяти на себе віча, така праця принесла-б народови хосен, се була-б в повнім того слова значіню *орґанїчна і реальна праця.*

Віча можуть служити також для демонстрациї, але демонстрация лиш тодї добра і успішна, коли поза демонстрациєю стоїть *сьвідомий* нарід, инакше віче для демонстрациї се лиш фаєрверок, на котрий шкода пороху і труду; тодї мають вони ще і ту хибу, що *деморалїзують* нарід. У нас, де нарід, не виймаючи навіть інтеллїґенциї, перед леда яким писариною зі староства гне ся в три погибели, а при виконуваню своїх полїтичних прав оглядає ся на староство, демонстрация стає ся просто сьмішною.“

Ми умисно подали те, що писала *Буковина* ще в 1893-ім р., бо коли-б що йно тепер такі думки про віча висказати, то не було-б вправдї від нїкого річевої на се відповіди, але зате напевно що найменьше бризнули-б *Буковинї* в очи словом „рептилька“!

Так отже зваживши отсе, зваживши і те, що свого часу і *Дѣло* про віча писало (гл. *Буковину* ч. 133 і 134 з прошлого року), і приглянувши ся докладно тим вічам, які в Галичинї відбули ся і тепер відбувають ся, мусимо сказати, що вони в великій мірі розминули ся зі своєю цїлею.

Що-ж у нас зрештою робить ся? Дуже мало, майже нїчого доброго, за те, як бачимо, далеко більше такого, що якраз виходить на шкоду народній справі.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 17-го квітня 1896.

Руске товариство педаґоґічне у Львові внесло просьбу до мінїстерства просьвіти, щоби теперішну 4-клясову руску дївочу школу вправ у Львові перемінити на 8-клясову. В мотивах просьби каже ся, що в Галичинї нема ще руської видїлової школи женьскої (школа в Яворові єсть приватна, хоч з публичним характером, і може помістити лиш небогато учениць): дальше звістно, що більшість Русинок не кінчить висших шкіл, тілько 8-клясові, тому наука повинна їм подавати ся в рідній мові; відтак статистика львівских шкіл вказує, що яких 200 Русинок ходить до видїлових кляс у Львові, а родичі бажають, щоби їх доньки не потребували міняти викладової мови — взагалї потреба руської видїлової школи у Львові очивидна. Руске товариство педаґоґічне має надію, що мінїстерство просьвіти сповнить єго просьбу, тим більше, що вже в шк. роцї 1879/80 були отворені 5. і 6. кляса подібної школи (мішаної), але єї потім знесено.

З руского театру. Пп. Лопатиньскі виступили з руского театру. В декотрих часописях іде тепер суперечка про нелад в театрі, котрому має бути винна Руска Бесїда у Львові. Бесїда тому перечить, а „Галичанинъ“ обстає при своїм, тому що референтом руского театру єсть чоловік, для редакциї „Галичанина“ несимпатичний. Щодо персоналу кождого театру, отже й руского, то загально відомо, що єго не так легко утримати разом і в згодї. Трудно всїм догодити.

З „Просьвіти“. На засїданю головного видїлу „Просьвіти“ з дня 14-го с. м. призначено з фондів товариства 25 зр. на фонд стипендиї ім. Т. Шевченка, принято до відомости, що бібліотека товариства вже упорядкована і буде сими днями віддана до ужитку членів товариства; принято вкінци 20 нових членів.

Наша праса. Під таким заголовком подає *Народна Часопись* статї, в котрих історично розбирає повстанє і положенє нашої праси, головно від появи на сьвіт „Батьківщини“ і „Дїла“. „Дїло“ —читаємо там—так як і „Батьківщина“, не мало відваги ставити справу національну всесторонно і зовсїм ясно. Оно появилось серед загального хаосу і оперлось на тім хаосї поставивши собі за задачу, заводити поволи в нїм якийсь лад в дусї національнім. Зірвало по части з давними традициями народовців і навязало своє істнованє до того хаосу, якого наробили були у нас москвофіли; „Дїло“ в своїй тактицї стануло на тій самій дорозї, що й „Батьківщина“. Вийшли з того вже зараз в самім початку заснованя тої ґазети двоякі наслїдки: конкуренция з „Батьківщиною“ і неясне становище супротив москвофільства. П. Романчук противив ся рішучо заснованю „Дїла“, бо видїв в нїм небезпечного конкурента для себе, — а він, може бути, мав надію зробити колись з „Батьківщини“ щоденну часопись. З навязаня тенденций „Дїла“ до істнуючого хаосу, а зірваня з давними традициями народовскими вийшло дальше то, що ґазета ся стала орґаном партийним, а не орґаном національним в цїлім значіню того слова. Виходить з того всего, що „Дїло“ вже в своїм засновку оперлось на незгодї в народнім таборі, на неясности ідеї національної, стануло на становищи партийнім і остаточно послужило москвофілам за вигідний і досить безпечний параван. — То була перша

маюче, наука — просто не стерпима. Щож остає ся? Чекати лиш спокійно укінченя чотиролїтних нудів, оженити ся, осїсти при тестеви на кілька лїт, а потім дістати добру парафію, щоб жити без журби. От і найвисша думка більшої частини питомців, от як піймають вони своє становиско.*)

Сї гіркі слова правди най прочитають собі і тепер молоді адепти стану духовного і най старають ся, щоб они цїлковито зреформували своє внутрішнє житє в хосен руського народу. Бо видимо, як руський нарід, а докладнїйше кажучи: як руські маси, котрі нї проводу, нї поради не находять у „загалї“ руського духовеньства, падуть чим раз низше і під взглядом осьвіти і під взглядом добробиту. Видимо, як духовна сїльска інтеллїґенция руська біднїє і паде чим раз низше. Богато причин до того, але чи не найважнїйша: брак відповідного образованя, брак виробленя характеру із криці.

Я не кажу, що всї руські сьвященики і необразовані, і нероби і без характеру. Я лиш кажу, що нинї можна се казати про загал наших сьвящеників. А винятки, що заслугують за свою працю для народу руського на признанє, суть і найдуть все за то у сьвідомих Русинів признанє і похвалу.

Не беру я також в оборону руську мірську інтеллїґенцию, бо она в своїм загалї нинї тілько варта, що й нинїшна духовна руська інтеллїґенция. Але не дасть ся заперечити, що загал інтеллїґенциї мірської руської має значно більше відомостий, як загал духовної інтеллїґенциї; і не дасть ся заперечити, що нинїшний величезний поступ в нашій лїтературі маємо завдячити майже виключно лиш руській мірській інтеллїґенциї, котра нераз поклала і житє своє, борючи ся тяжко пером за нїколи непередавнені права нашого 20-мілїонового народа, от як Володимир Барвінський, Володимир Навроцький, і др. неговорячи вже за першого нашого борця народного, преславного Тараса Шевченка.

Василь Калинин.

*) То само можна було сказати і про більшу часть питомців в 1860-тих роках, хоть наставша конституция і такі горячі і високо образовані патріоти, як Данило Танячкевич, Омелян Партицкий, Юлїян Целевич, Анатоль Вахнянин, Олександер Слюсарчук, Яків Гудик і много других двигнули семинаристів в роках 1862—1866 на передове становище в національнім розвитку університетскої руської молодїжи у Львові. — Тому то величезну вагу мусимо класти на вихованє питомців в семинариях, бо від них — можна сказати — залежить доля руських сїл. — *Автор.*

хиба і она лишила ся до нинї: „Дїло“ і до нинї не уміє, не може оцїнити якої небудь справи з иньшого становища, з висшого, народного, як хиба лиш партийного. Не перечимо, що перші пляни, з якими виступило „Дїло“, ведені одною і тою самою рукою, були би може і довели до якогось успіху. Змаганем „Дїла“ було в перших его початках не лиш звязати в одну цїлість полїтичну всїх Русинів, що стояли на чисто національнім ґрунтї, але й притягнути до себе також і тих, котрі може несьвідомо зійшли з того ґрунту в наслїдок махінаций москвофільских. Се послїдне не легка була робота і вимагала великої зручности. Доки веденє „Дїла“ спочивало в руках того, хто собі той плян уложив і після того вів роботу, доти плян той й удавав ся, „Дїло“ зискувало собі прихильників; коли-ж не стало того, то й плян той упав. Отсе був той наслїдок хиби в самім засновку „Дїла“.

Нараз умирає перший редактор „Дїла“, а ґазета переходить в руки молодого сотрудника, академика, чоловіка, що правда, з иньших взглядів може й здібного, але не до веденя полїтики і не даваня проводу цїлій суспільности. Був ним теперішний редактор п. Белей. За найневиннїйшу участь в руху студентскім, патріотично-науковім, він був проскрибований не так властями, котрі его увільнили, як галицкими кацапами і їх орґаном, ну, тай частию народовців, котрі все на то оглядали ся, що скаже такий господин Площаньский в „Слові“, або господин Марков в „Проломі“. Кацапам лиш подай Господи! Они й здорово використували момент з житя редактора „Дїла“ і пішла нагінка на „социялїстів“ в „Дїлї“. Ся нагінка як і дружба та близькі зносини п. Белея з Франком, котрий навіть якийсь час працював разом з ним в „Дїлї“, а відтак і з давним товаришем Павликом, наконець і молодий вік та недосьвідність і особиста вдача редактора були причиною, що видавництво поставило его в куратель. Куратель становили старші люди, котрі помагали в роботї, а йшло головно о то, щоби в чімсь не „перехопити ся“, та щоби „чесати дїдька з рідка“, се-б то кацапів, бо готові відпасти пренумеранти кацапи, котрі в часах трівоги скрили ся пильно за спавший їм як з неба параван, а з котрих „Дїло“ мало надію, ну, та й розуміє ся, добру волю, поробити чистих народовців.

Той взгляд на пренумерантів в „Дїлї“ був зовсїм понятний і оправданий, бо „Дїло“ засноване без всякого капіталу і лиш при помочи жертволюбности немногих народовців, держало ся лиш пренумератою. Мимо того не переставали львівскі кацапи ширити в краю вісти, що „Дїло“ стоїть польскими фондами і пускали чутку, то раз, що котрийсь кн. Сапіга дає гроші, то знову, що котрийсь кн. Чарториский. В краю вірили тому сьвято; а спитайте, хто найбільше? Певно погадаєте, що кацапи на провінциї. Де-ж там! таки самі народовцї і у Львові і на провінциї — патріоти патентовані „Дїлом“. Атже самого автора сих статий питав раз такий патріот-народовець при однїй нагодї: Скажіть — каже — правду, по щирости, та-ж ми свої; хто дає гроші на „Дїло“? Сапіга?

А як дбали народовцї про свою ґазету? Показали би то найлїпше рахункові книги редакциї. Неодин з тих, що нинї уїдає з цїлої сили на людий, котрі не щадили для „Дїла“ нї гроша нї працї, не причинив ся і зломаним крейцаром, хоч взяв був на себе обовязок. Хто знає, чи який посол опозиціонїст, великий аж страх полїтик, заплатив вже пренумерату ще за вісїмдесяті роки. Упімнути ся у такого патріота годї, бо то значить образити сьвітлу его особу і ще сьвітлїйший его патріотизм; готов ще на злість „Дїлу“ запренумерувати „Народну Часопись“ або „Буковину“ і так само нїчого не платити, або таки й зовсїм обходити ся без ґазети. А редактор прецї і его помічники мусять з чогось жити, то-ж і не диво може, що „Дїло“ так дуже оглядаєсь на „опінїю публичну“; а та опінїя для него двояка: теоретична і практична в здавковій монетї — навіть не в грубих банкнотах. Серед таких обставин мало „Дїло“ „високо держати прапор народний“. вести полїтику і давати провід своїй публицї. Додаймо-ж ще, що редактор мусїв і редаґувати ґазету і рівночасно перебувати школу полїтичну.

Цїла полїтична дїяльність „Дїла“ по смерти першого еї редактора була така, що оно лиш обганяло себе або народовців від напастий москвофілів — розуміє ся, дуже осторожно і делїкатно, в рукавичках, та від польскої праси, против котрої виступало вже трохи сьмілїйше. Отсе, як і реєстроване поодиноких надужить на провінциї — особливо таких, як нарушенє сьвят руских і браку друксортів руских на почтах — тягне ся в рочниках „Дїла“ дїйстно як червона нитка. О якімсь систематичнім проводї в народній роботї, о даваню директив в сїм напрямі людям на провінциї, о підношеню биту економічного, о вихованю національнім майже анї слїду, бо хоч коли й появила ся одна або друга статя в сїм напрямі, то приходила з боку, або була кидана доривочно, без всякого пляну і цїли.

„Благотворителї.“ В Славяньскім добродійнім Товаристві в Петербурзї настають помалу иньші погляди. Сьвідчить о тім пригода на недавнім обідї, який устроїв в Петербурзї для членів славяньского благотворительного общества В. В. Комаров у віддяку за те, що общество устроїло було пир в его честь по повороті его з Болгариї, куда їздив на торжество переходу кн. Бориса на православіє. Отже коли на сїм обідї почали ся бесїди на темат звістного російского славянофільства — немов студеною водою зілляв усїх член общества Ламаньский. Забравши слово, висказав він (як читаємо в „Новім Времени“) такі слова: „Всї люди однакові і всї повинні помагати один другому на дорозї знаня і поступу. А моє бажанє є, щоби Росия стала такою, аби всї славяньскі народности уважали собі за честь стояти при нїй“. Тими словами виповів він критику теперішної Росиї, котрої порядки не можуть одушевляти Славян. Не диво, що по сїй промові градоначальник Петербурга В. А. Ратьков-Рожнов виразив ся, що „на горизонтї славяньского общества бігають якісь хмари“...

Огнї. Послїдним часом лучають ся знов часто випадки огню, головно по селах. Минувшої суботи пр. згоріло в Щурові, селї західної Галичини, 240 будинків, а лише дуже мала часть погорільців була обезпечена. Згоріли живности для людий і паша для худоби, як що тепер в селї велика нужда.

Зьвірска мачоха. Селянка Марія Ружило в селї Личківцях коло Гусятина вийшла замуж за вдівця. Она не могла терпіти свою 2-лїтну пасербицю Францїшку і як лиш могла знущала ся над нею. Морила еї голодом і тримала в зимнї, враз-враз еї била без всякої причини і кидала до землї, а батько був на заробітках і о тім нїчого не знав. Бідна дитина марнїла під нелюдскими руками своеї мачохи, а вкінци марно згинула. Але в селї зараз таки розійшла ся вістка, що дитина померла від побоїв мачохи. Прийшла отже комісия і найшла ту вістку оправданою. Длятого арештовано зьвірску мачоху і передано судови.

Лєфлєра-Даниша заразину на миши пільні і домові приладила на весняну пору бактеріольоґічна робітня проф. д-ра Шпільмана в школї ветеринариї у Львові (ул. Кохановского 33). Цїна за фляшочку 40-ґрамову виносить для поодиноких осіб 25 кр., а для громад і корпораций, що викажуть ся цертифікатом полїтичних властий, 20 кр. Фляшчинки з аґаровою годівлею прутнїв мишачого тифу продає ся по 30 кр. Громади, що бажають набути заразину безплатно на кошт фонду краевого, мають в тій цїли віднести ся до видїлу краевого, через раду повітову. Про подані висше цїни повідомлено ц. к. намістництво галицке на виразне его жаданє, а то для оповіщеня в поученю, яке намістництво за дозволом мінїстерства рільництва видасть незадовго разом з розпорядженем о примусовім нищеню пільних миший. Вкінци годить ся замітити, що новим способом годівлї удало ся силу заразини збільшити так, що она не розтончена убиває пільні миши вже по трех днях, коли давнїйше аж по 5—6 днях гинули заражені миши.

Сьвяткованє недїлї жидами. В північній Америцї розвинено від недавного часу аґітацию за тим, щоби жиди сьвяткували недїлю а не суботу, та щоби в недїлю відправляли своє богослуженє. Три рабіни оголосили тепер публично, що суть за тим, аби сьвятковано саббат, але задля теперішних социяльних відносин потреба відправляти богослуженє в недїлю, бо тим способом подасть ся нагода многим жидам відбувати воїм практики релїґійні. Сеся концесия для християн — кажуть рабіни — лиш конечність.

Зафантована Угорщина. Під таким заголовком появила ся сими днями брошурка д-ра Стефана Берната, синдика союза угорских хлїборобів. В нїй описаний докладно невідрадний стан угорского господарства і доведено, що земля Угорщини не приносить тілько доходу, кілько виносять довги краю, а навіть і тілько нї, кілько процентів має ся річно платити від довгів. Після торічного буджету виносять проценти від довгів Угорщини річно 126,900.000 зр., окрім рат в висотї 13 мілїонів, котрі має ся рік-річно платити за викуплені зелїзницї. Чистий дохід ґрунтовий не досягає в Угорщинї суми 140 мілїонів, значить, земля в Угорщинї не дає тілько доходу, кілько на нїй тяжить довгів. Тому вираз „зафантована Угорщина“ є цїлком оправданий. Окрім того є ще попри державний довг інтабульовані на землї довги в сумі більше як одного мілїярда. Не диво отже, що дїдичі угорскі дуже скоро банкротують і їм треба що року вишукувати якісь посади, аби мали з чого жити; так пр. в 1893 р. змінило 377.805 посїлостий своїх властителїв! Як оно так піде дальше, то за кілька лїт наступить громадне банкротство в Угорщинї.

Чи канарки говорять? Gefiederte Welt, часопись любителїв і торговців птахів, подає таке письмо: „В вашій часописи вичитав я про канарка, котрий говорить, а хоч то не перший знаний випадок, то все-ж цїкаво буде вам довідати ся, що і ту в Дрезнї є такий канарок. Я чув его недавно на виставі канарків в Stadtwaldschlöschen. Сидїв він в клїтцї в серединї салї, а богато цїкавих людий все слухало его. Не зважав, видко, на гамір довкола, бо скоро я підійшов до клїтки, а хтось тогди засвистав, то канарок почав звільна і виразно вимавляти слова: Du, du, du, du süsses, liebes Mädchen, du, du! (Ти, ти, ти, ти, солодка, люба дївчино, ти, ти!) Я не думав нїколи, щоби ту мову можна було так зрозуміти, і дуже здивував ся, як я чув тодї виразні слова пташки. Два рази чув я сам, як той канарок говорив по людски, а богато иньших людий своїми підписами посьвідчили, що чули також мову сего дивного канарка“.

Складки. На руску друкарню дарували далї: учит. з Гаврилївців Георг. Аннюк 2 зр., надучит. з Кіцманя Григ. Никорович 2·50 зр., надучит. з Заставни Андр. Зугаєвич 5 зр. Разом: **620 зр. 20 кр.** Сердечне спасибі!

Дрібні вісти. Руске ґімнастичне тов. „Сокіл“ у Львові устроює в недїлю для своїх членів і запрошених гостий спільне сьвяченє. — Послїдна загальна конскрипция з дня 31-го грудня 1890 р. коштувала після докладних обчислень разом 1,315.487 зр. 78 кр.; самі друксорти для списів коштували 27.000 зр. — Др. Евґ. Олесницкий, адвокат в Стрию, переносить свою канцелярию до Копичинець. Доносить о тім Dziennik Polski. Як би то була правда, то Русини в Стрийщинї втратили би свого провідника.

Помер: почетний клилошанин Василь Чемарник в Сяноцї; прожив 63 роки. Він був колись десять лїт катихитом в Дрогобичи.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 17-го квітня 1896 року.

Віденъ. *(З ради державної.)* Мінїстер рільництва ґр. Ледебур заявив у відповідь на інтерпеляцию пос. Гавкого що-до торговлї збіжем на термін, що правительство задумує розпочати небавом наради що-до заряджень против збіжевої гри на біржи. — В специяльній дебатї над пенсийним законом урядників заявив мінїстер фінансів Білиньский, що треба би бажати скорого полагодженя сего проекту закону; правительство не годить ся на загальне знижене

службових літ на 35, однак можна би застановити ся над тим, чи теперішні літа служби не є за довгі. — Принято перші чотири параґрафи з малими змінами; також принято внесене пос. Льорбера, що би найнизша пенсия урядників виносила 400 зр., а слуг 200 зр. річно. При § 5, в котрім говорить ся о пенсиях для вдів по урядниках, промавляли майже всї бесїдники против високих пенсий для вдів по урядниках трьох найвисших ранґ. Пос. Менґер узасаднював дотичне внесене меньшости. Мінїстер фінансів Білиньский підніс, що правительство при вимірі пенсий поступало після певної системи і то після відношеня 20 процентів від платнї з додатками. Вимірене пенсий для вдовиць по урядниках першої і другої ранґи правительство лишає палатї, але що-до третої ранґи мусить обстати при правительственнім проектї. На тім перервано засїдане. — Пос. Айм інтерпелював в справі реформи військового карного поступованя і реформи військового суду мирового.

Відень. В понділок розпічне ся розправа над реформою виборчою.

Цїни збіжа і других продуктів.

Дня 15-го квітня 1896.

	Львів.			*Чернівцї.*		
Пшениця . .	від	7.50	до 7.70	від	7.35	до 7.45
Жито . . .	„	6.30	„ 6.65	„	5.90	„ 6.05
Ячмінь бров. .	„	5.40	„ 6.—	„	5.50	„ 5.60
Ячмінь простий	„	5.75	„ 5.—	„	4.70	„ 4.80
Овес . . .	„	5.70	„ 6.—	„	5.30	„ 5.40
Ріпак . . .	„	9.—	„ 9.25	„	8.75	„ 9.—
Горох . . .	„	5.—	„ 8.—	„	5.—	„ 6.—
Вика . . .	„	4.75	„ 5.—	„	0.—	„ 0.—
Льнянка . .	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—
Біб	„	0.—	„ 0.—	„	0.—	„ 0.—
Бобик . . .	„	4.25	„ 4.60	„	0.—	„ 0.—
Гречка . . .	„	7.—	„ 7.50	„	0.—	„ 0.—
Конюшина черв.	„	25.—	„ 30.—	„	28.—	„ 31.—
Конюшина біла	„	30.—	„ 50.—	„	0.—	„ 0.—
Конюш. шведск.	„	30.—	„ 35.—	„	0.—	„ 0.—
Кукуруза нова	„	5.—	„ 5.50	„	4.—	„ 4.10

Хміль 00.— 00.— злр. за кільо у Львові оковита за 10.000 лїтрів 12.50—12.75

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За кожде слово платить ся 1 кр.

Важне для всїх!

Хто із Вп. Читателїв хоче що дешево набути або добре продати, най оголосить через нашу ґазету, то певно не пожалує.

Важне для громад! Одно буковиньске місто має дві великі огневі сикавки на продаж. Цїна дуже низька.

Всї прибори до робленя соломяних улїв є на продаж. Цїна дуже низька.

Млин кінний з францускими камінями і з всїма найлїпшими приборами є в Чернівцях на продаж. Цїна дуже приступна.

Фортепян старий на продаж в Чернівцях. Цїна 30 зр.

Книга адрес для купцїв. Містить $1^1/_2$ мілїона всїляких адрес. Замісць 14 зр. лише 2 зр. 50 кр.

Візок для одного коня з двома дишлями, плетеним кошем, мягким сидженем, ще мало уживаний, і шори є на продаж. Цїна дуже приступня.

Американьский будильник 1 зр. 65 кр., з календарем 2 зр. 5 кр.

Зеґарок стїнний з вагою, що лише йде а не бє, 1 зр.; будильник 1 зр. 25 кр., а такий, що бє і будить, 1 зр. 90 кр.

Францускі зеґарки стїнні накручують ся раз на тиждень. Добрі для шкіл, читалень і т. д. 2 зр. 60 кр.

Цїни сих зеґарків суть фабричні для перепродажи. Меньше як тузин (12) не висилає ся.

Ножики кишенькові з 2-ма і 3-ма вістрями, 6 тузинїв (82 штук) 7 зр. 20 кр. Меньше як 6 тузинів не висилає ся.

Машина до шитя употреблена, але ще дуже добра, 25 зр. Можна і ратами сплачувати.

Машина до плетеня пончіх і рукавиць, употреблена 25 зр. За помочію сеї машини можна денно 8 пар пончіх сплести і то о много красше, як руками.

За 7 зр. 20 кр. можна дістати ріжних річий: 12 ножів столових, 12 вилок, 12 ложок (британїя), 12 ложечок, 12 ножів кухонних, 6 ножів для хлїба, 6 ножиць сталевих, 6 ножиків кишенькових, 2 кохлї (британїя).

100 великих сьв. образів в красках з рускими підписами 5 зр. Близько 40 штук таких образів (кождий иньший) висилає фабрика на взір за 2 зр. Такі образи продають перепродавцї по 15 до 20 кр.

Про сї оголошеня (6—13) дає близші відомости Адмінїстрация „Добрих Рад“ в Рогізнї п. п. Садаґура.

На кожде замовленє треба прислати почтову марку за 5 кр.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улици Ратушевій.

Віктор Тірінґ з Відня, Praterstrasse 11, поручає впв. Публицї свою новоотворену філїю зі складом одежі в Чернівцях при улици Ратушевій ч. 7. Цїни як найнизші! 7—12.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповідане Теодота Галїпа, сторін 110, вісїмки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповідане О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з пересилкою.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з аптики Ріхтера в Празї, загально признаний **знаменитий усмирюючий лїк на втиранє:** по цїнї 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всїх аптиках. Просимо жадати сей **загально улюблений лїк** просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і принимати з осторожностию лише фляшки зі знаним знаком охоронним „Котвиця“, бо лише ті правдиві.

Аптика Ріхтера під золотим львом у Празї.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

ВИШИВКИ
всхідної Галичини

після колекциї зібраної Товариством „Клюб Русинок у Львові“, появились накладом Антона І. Хойнацкого з лїтоґрафічного заведеня Андрія Андрейчина по цїнї

3 зр. 30 кр.

за **примірник**, складаючий ся з **20 таблиць** в 4° королевского формату в **хорошо** видїланій **тецї**.

Видане сих „Вишивок“ перевисшає значно подібного рода виданя, що появились в Києві, Одессї і Москві, і то не лише під взглядом технїчного викінченя, але також і підвзглядом самого змісту, бо видане се складає ся з точних репродукций численних взорів народних вишивок з повітів Борщів, Городенка, Калуш, Надвірна, Снятин, Товмач і иньших о вірнім наслїдуваню красок, уживаних народом в дотичній окрестности.

З замовленями належить звертатись до Антона І. Хойнацкого, управителя Книгарнї Ставропигийского Інститута у Львові, улиця Рускаа ч. 3. 7—26

Лїтературне Товариство

„РУСКА БЕСЇДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складї:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодїжи, міщан і селян, редаґовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по **1** зр. **20** кр. за рочник, а всї **7** разом за **7** зр.

З пересилкою почтовою **7** зр. **30** кр.

„Днїстер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одиноке руске товариство асекурацийне, припоручене Всч. Духовеньству і всїм вірним через Впреосьв. Митр. і Преосьв. Еп. Ординарияти всїх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнизшою оплатою.

Шкоди лїквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекурацийними подають **„Днїстрови“** можність обезпечувати і виплачувати і **найвисші суми.**

Полїси „Днїстра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся **через „Днїстер“** після **всїх можливих** комбінаций **в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає як найкористнїйші услівя і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту „Днїстер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, принимає від своїх членів і третих лиць **вкладки** до опроцентованя **по 5** процент. Ґваранция цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тілько властителям реальностий, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїлене **аґенциї** в місцевостях, де „Днїстер“ не є заступлений, приймають ся.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

KUL BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA